

POSTANOWIENIE

17 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Ewa Stefańska

na posiedzeniu niejawnym 17 czerwca 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa H. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.
przeciwko P.U.

o zapłatę,

na skutek wystąpienia przez Sąd Okręgowy w Katowicach
postanowieniem z 14 maja 2026 r., II C 523/26,
o przekazanie do sądu równorzędnego,

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu (art. 44¹ §1 k.p.c.)**

(M.T.)

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 14 maja 2026 r. Sąd Okręgowy w Katowicach wystąpił, na podstawie art. 44¹ § 1 i 2 k.p.c., o przekazanie do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu sprawy o sygn. akt II C 523/26. Sąd ten powołał się na okoliczność, że pozwany P.U. jest pracownikiem Sądu Okręgowego w Katowicach zatrudnionym na stanowisku (...). Miejsce pracy pozwanego znajduje się przy ul. [...], czyli w tym samym budynku, w którym znajdują się wydziały orzecznicze w sprawach cywilnych, jak również sekretariaty tych wydziałów. Sąd Okręgowy wskazał również, że rozpoznawanie przedmiotowej sprawy przez sąd w osobach sędziów Sądu Okręgowego w Katowicach, w odczuciu postronnego obserwatora może wywołać wątpliwości co do ich bezstronności i stać się podstawą do bezprawnych prób

podważania orzeczeń wydanych w tej sprawie. Sytuacja taka nie buduje zaufania społecznego i nie sprzyja społecznemu postrzeganiu sądu jako organu bezstronnego. Tym samym dobro wymiaru sprawiedliwości przemawia za przekazaniem sprawy innemu sądowi równorzędnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44¹ § 1 k.p.c. przekazanie przez Sąd Najwyższy sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu jest możliwe tylko wówczas, gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, a w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Wskazany przepis stanowi odstępstwo od konstytucyjnej i ustawowej reguły rozpoznania sprawy cywilnej przez sąd miejscowo właściwy, co powoduje konieczność jego ścisłej wykładni.

Pojęcie „dobro wymiaru sprawiedliwości” nie zostało ustawowo zdefiniowane. Przesłanka ta ma charakter oceny. Dobro wymiaru sprawiedliwości nie jest tożsame ani z dobrem (w szczególności sprawnym funkcjonowaniem) sądu rozpoznającego konkretną sprawę lub z interesami prawnymi stron, ani też ze społecznym postrzeganiem sądu jako organu bezstronnego. Wszystkie te elementy stanowią części składowe tej wartości, lecz w stosowaniu art. 44¹ § 1 k.p.c. trzeba mieć na uwadze, że żaden z elementów nie dominuje nad pozostałymi. Wprawdzie wymiar sprawiedliwości istnieje po to, by rozstrzygać indywidualne spory o prawo i tym samym zabezpieczać interesy prawne stron postępowań, jednak „dobro wymiaru sprawiedliwości” trzeba każdorazowo rozumieć uniwersalistycznie, mając na względzie nie tylko konkretną sprawę, ale też długofalowe konsekwencje wynikające z decyzji o zastosowaniu art. 44¹ § k.p.c. (zob. postanowienia SN: z 7 lipca 2020 r., IV CO 153/20; z 10 marca 2022 r., III CO 64/22).

Okoliczności wynikające z przesłanki dobra wymiaru sprawiedliwości muszą być realne i stwarzać rzeczywiste zagrożenie dla prawidłowości funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Obawa wystąpienia w opinii społecznej przekonania, że sprawa nie zostanie w tym sądzie bezstronnie rozpoznana musi być realna, a nie hipotetyczna (zob. postanowienia SN: z 16 marca 2020 r., IV CO 18/20; z 20 grudnia 2023 r., III CO 988/23). Natomiast ewentualne kontakty osobiste czy

zawodowe sędziego powinny być przedmiotem rozpoznania na gruncie regulacji art. 49 k.p.c.

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym zgadza się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w postanowieniu z 15 maja 2020 r. (II CO 106/20), że wprowadzie okoliczność występowania przez pracownika sądu właściwego w postępowaniu przed tym sądem powinna przemawiać za rozważeniem przez sąd rozpoznający sprawę okoliczności faktycznych w aspekcie ewentualnego wystąpienia w trybie art. 44¹ k.p.c., jednak o potrzebie wystąpienia o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu powinno decydować występowanie innych, szczególnych – czyli o kwalifikowanym charakterze – okoliczności uzasadniających zagrożenie dobra wymiaru sprawiedliwości, w szczególności społeczny odbiór sądu jako organu bezstronnego. Za takim rozumieniem *ratio legis* tego przepisu przemawia wykładnia systemowa *a contrario* przepisów Kodeksu postępowania cywilnego w tej materii. Gdyby bowiem intencją ustawodawcy było zastosowanie art. 44¹ k.p.c. do wszystkich spraw, w których występuje pracownik sądu właściwego, to wprowadziłby takie rozwiązanie wprost (zob. postanowienia SN: z 20 marca 2023 r., III CO 1208/22; z 12 maja 2022 r., III CO 401/22).

W niniejszej sprawie jako podstawę wniosku wskazano fakt, że pozwany jest pracownikiem Sądu Okręgowego w Katowicach, zatrudnionym w (...), a jego miejsce pracy znajduje się w tym samym budynku co wydziały orzecznicze właściwe do rozpoznania sprawy. Okoliczności te nie uzasadniają jednak przyjęcia, że zachodzi sytuacja wyjątkowa w rozumieniu art. 44¹ k.p.c. Sam fakt zatrudnienia strony w sądzie właściwym do rozpoznania sprawy, zwłaszcza na stanowisku o charakterze administracyjno- technicznym, nie stanowi wystarczającej podstawy do przyjęcia, że rozpoznanie sprawy przez ten sąd naruszałoby standard bezstronności. Powiązania wynikające z zatrudnienia w sądzie, przy braku dodatkowych, konkretnych okoliczności, nie prowadzą do powstania uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności sędziów. Nie przedstawiono również istnienia szczególnych relacji pozwanego z osobami należącymi do składu orzekającego ani innych okoliczności, które mogłyby wskazywać na realne, a nie hipotetyczne zagrożenie dla bezstronności sądu.

Należy również podkreślić, że ustawodawca przewidział instytucję wyłączenia sędziego, jako podstawowy instrument służący usuwaniu wątpliwości dotyczących bezstronności sędziów. Możliwość składania wniosków o wyłączenie sędziego stanowią adekwatny środek ochrony prawa do bezstronnego sądu w sytuacjach, w których pojawiłyby się przesłanki o charakterze indywidualnym.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. orzeczono, jak wyżej.

Ewa Stefańska

(M.T.)

[r.g.]